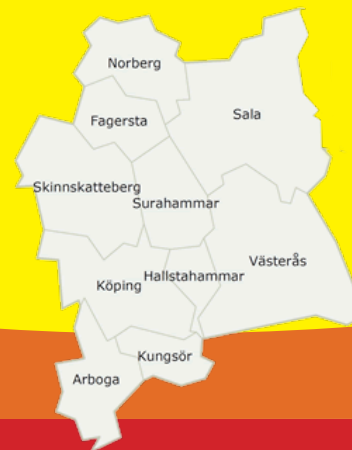

**Hela Sverige
ska leva!**

Länsbygderådet i Västmanland

U-Svängen

Nr 3/2012 • Oktober

Informationsblad från Hela Sverige ska leva/Västmanland

Upplaga 300 ex

Viste du att:

**100 000 människor satsar över
fem (5) miljoner ideella timmar för
den egna bygdens bästa varje år!**

Baggbrodagarna... sid 2

Landsbygdsriksdagen... sid 8-9

**Hållbart lokalt
utvecklingsarbete... sid 3**

**Information om bredband
i Badelunda... sid 6-7**

Material från Virsbo Konsthall

Stor aktivitet i Virsbo Konsthall

Under sommaren har aktiviteterna i Virsbo Konsthall pågått för fullt, både med konst och musik.

Bland andra har Franco Costa besökt hallen med sin konst, som är känd från många länder i Europa. Men Costa är också designer för tyg, reklam, kläder och scener för TV, film och teater samt arbetar med olika material, som olja, akryl, keramik, glas och trä. Costa bor i Kiel och Rom och i våras öppnades ett Franco Costa-museum i Kiel.

Mycken musik har också avnjutits, bland andra den ryska gruppen Koshka, bildad av tre musiker som träffades i Glasgow runt sin kärlek till klassisk, folk- och hotclub-musik. Musiken rörde sig obehindrat mellan kletzmer, jazz och avant garde och visade hela förmågan hos denna grupp i

världsklass. Gruppen kom till Virsbo med stöd av Västmanlandsmusiken och Surahammars kommun.

Håll ögonen öppna när säsongen börjar igen till våren och boka in besök för kultur och njutning!

Hela Sverige ska leva/Västmanland är en ideell förening. Rådet ska vara länken mellan centrala, regionala, kommunala och lokala aktörer. På så vis kan den lokala utvecklingen främjas.

Vill du eller dina kontakter läsa U-Svängen på nätet, gå till www.helasverige.se och klicka på "Välj länsbygderåd" för att se Västmanland.

Vadå "landsorten" – Baggbrons sjuder av verksamhet

Vi får rapporter om livligt deltagande i

Baggbrodagarna, trots eländigt väder, och tänker att Baggbrons byalag nog är en grupp människor, som får folk att delta i träffar och andra arrangemang. Bäst att fråga ordföranden, Monica Hjort, som vet!

– Jovisst, vi har fått ökad tillströmning till arrangemangen, svarar Monica. Jag tänker på firandet den sista april i år, när vi hade tredubbel antal deltagare mot för 3–4 år sedan. Och turismen ökar, vilket är trevligt.

Monica Hjort talar om behovet av att bevara traditioner, hur hon i år ska göra ett allvarligt försök att få till ett Luciafirande för hela trakten och avslöjar sin dröm om att få bjuda in skönsångaren Freddy Amigo till Luciadagen.

– Och snart är det jul, då borde vi göra som förr, öppna väststuga i Baggbrons skola och bjuda in alla som är intresserade av ljusstöpning, säger Monica. Men före dess ska vi ha hunnit med en oktoberfest med dans och roligheter! Det kan vara berättarkvällar, där alla är välkomna att skildra minnen och tankar, eller något samarbete med en teatergrupp. Teatermaskinen t ex vill komma, så snart de har en produktion som passar i skollokalen.

– Trevliga möten kan ske i all enkelhet mellan människor, utan krav på program eller underhållning, bara en kopp kaffe och litet samtal för äldre eller långtidssjukskrivna, som blir piggare av en stund ihop med andra. Det kan byalaget ordna, säger Monica.

Vårt samtal slutar med en fundering från ordföranden, om det inte är så att Baggbrons byalag fortfarande får inspiration och känner för samarbete för allas bästa på grund av att de gjorde en lokal handlingsplan för några år sedan. "För det är ju hela byalaget som arbetar ihop för bygden, fast jag råkar vara ordförande och älskar att hitta på nya saker att jobba på", slutar Monica Hjort.

Vi får hålla ögonen på Byalaget i Baggbron och vad de kommer med härnäst...

Foto: Anders Erman

En rad organisationer har medverkat till att flera möten kunnat arrangeras över Västmanland och nya är på gång. Det handlar om hur man kan skapa bättre förutsättningar för hållbart lokalt utvecklingsarbete och idéerna har sitt ursprung i det internationella nätverket Transition Towns, där Hela Sverige ska leva har fått förtroendet att hålla i den svenska delen.

Det gäller att anpassa samhället och livsstilen nu, så att vi kan överleva när resurserna i form av t ex olja blir dyrare och när vi drabbas hårdare och hårdare av klimatförändringen också här i Sverige.

Hållbart lokalt utvecklingsarbete i Västmanland

Skapa idéer i Åvestbo

Matpaus

Skapa idéer i Riddarhyttan

Foto: Ankie Rauséus, I-B Klang

Red. för U-Svängen har deltagit i de två första mötena i Västmanland och blivit imponerad av den uppslutning och det intresse som visades, både i Åvestbo bygdegård och på Teatermaskinen i Riddarhyttan. Två personer ledde och inspirerade arbetet under båda kvällarna: Anders Persson, folkbildare och inspiratör från Hälsingland, och Emil Nilzon från länsbygderådet Dalarna och Omställning Dalarna.

Att tänka nytt

Anders Persson började med att tala om människors uppfattning om verkligheten och bevisade hur formade vi är av omvärlden genom att be deltagarna rita en gran. Alla ritade då en svullen julkortsgren och ingen visade i teckningen att granen växer uppåt-utåt och har ganska magra grenar i övre delen. Detta ledde Anders över till att prata om Transition-rörelsen, som handlar om nödvändig förändring och nytänkande om hur samhället ska se ut, kanske inte alls som idag. Han visade också hur många människor och resurser som kan bearbeta verkningarna av de globala frågorna på sitt lokala plan genom att ta till vara kompetenser och lära av varandra.

Emil Nilsson presenterade en SWOT-analys för deltagarna med Riddarhyttan

som exempel. Här listade han styrkor (Strengths), som kulturen, samarbetet, kunskaper och traditioner kring hållbar teknik, nära till folk, nära till naturen som exempel. Till svagheter (Weaknesses) tog han upp t ex bilberoendet, avfolkningsproblematiken, brist på skola och affär. Möjligheter (Opportunities) finns många, t ex människorna själva, att inflyttningen ökar, den medvetna kulturen, möjliga nya gruvor, skog, fiske och jakt, bl. a. Hoten (Threats) är t ex kortsiktig planering, brist på arbetstillfällen och avfolkning, dålig politisk styrning, ökande egoism och De Tre E (ekonomi, ekologisk utarmning, energifrågan).

Att göra

Efter dessa genomgångar bildades grupper för diskussion och idéer till åtgärder som alla kan genomföra lokalt. De förslag som kom högst på listan över vad alla kan bidra med var att samåka, minska transporterna och att utbilda nya människor i de gamla kunskaperna för överlevnad. En bra början på handlingsprogrammet!

Att starta studiecirkel eller grupper för samarbete skapar integration mellan generationerna. Det är viktigt att ta vara på mänskliga resurser. Som en följd av slutsatserna bildades under de

två hittills utförda mötena om hållbart utvecklingsarbete fem arbetsgrupper i trakterna runt Riddarhyttan och Fagersta. De skall sammanträda en första gång inom kort tid och behandla uppgifter som odling och mat, teknik byggnation och kommunikation, kultur och kunskapsförmedling i gemenskap, skapa en kunskapspool och jobba med solenergi. Därefter skall arbetet utvecklas i grupperna, som kan växa och dra in ytterligare intresserade och kunniga människor.

Du läsare, skulle ha varit på plats och sett hur entusiasmen långsamt började lysa runt deltagarna i mötet och hur villigt man ställde upp på att bilda de första samverkansgrupperna – vi får följa upp det som förhoppningsvis blir ett mönster för flera!

Omställning Sverige är den svenska formen av Transition-Towns nätverket, som i Sverige handhas av Hela Sverige ska leva.

I arrangemangen för Västmanland deltar också Leader Bergslagen samt Länsbygderådet i Västmanland. Studieförbunden Vuxenskolan, Studieförbundet och ABF är medverkande, samt förbundet Agenda 21 och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

ANVÄNDA, FÖRÄDLA OCH ÅTERANVÄNDA – med Västerås i tiden

Höstens första möte med Partnerskapsgruppen hölls hos Svensk Växtkraft på Gryta och hos Kraftvärmeverket, båda i Västerås. Brännande aktuell och viktig information meddelades till besökargruppen under både för- och eftermiddag, vilket resulterade i en mera kunnig, men också eftertänksam grupp, som återvände till sina respektive medlemsorganisationer.

Avfallsinsamling och gasbildning

Omkring 300 000 invånare betjänas av avfallshanteringen på Gryta, alltså Västerås med närområde. Hit kommer omkring 330 000 ton avfall per år, ett unikt regionalt samarbete. 189 anställda samlar in och tar hand om avfallet på olika sätt. En del går till förbränning och AB Svensk Växtkraft, numera ägt av Vafab, tar hand om bio-avfallet. Ur detta utvinns biogas, som säljs till bussar och renhållningsbilar i Västerås och Sala. Två tankstationer i Västerås och en i Sala erbjuder biogas till privata fordon och vid tillfällen då det blir gas över, säljs detta till tankstationer i Stockholm.

En hel del arbete krävs för att få gas av hög kvalitet, som sortering av materialet som skall in i rökamrarna och skvättning av det krossade och vattenblandade avfallet, som till sist sedimenteras i ett sandfång. Innan gasproduktionen börjar, tillsätts också vallgröda, för att utnyttja hela anläggningens kapacitet och få lönsamhet i produktionen. Man gjorde en investering om ca 150 miljoner kronor för att bygga en unik anläggning och kan därmed förädla bio-avfallet till en brännbar gas av hög kvalitet.

Utvecklad grisproduktion

I närområdet till Västerås finns många lantbruk med produktion av grisar. Detta fick SBI, Swedish Biogas International, att tänka på de oräkneliga grisarnas avfall: urin och fekalier, som måste tas om hand på gårdarna med många förordningar att följa. Varför inte transportera allt detta till Gryta och få tillbaka biogödsel, minus ureaämnen, ren nog att bli certifierad till SPCR 120 och KRAVs regler för användande i ekologiska odlingar? Så SBI:s anläggning finns idag på Gryta, som ger både gas och biogödsel, vilken ersätter konstgödsel, och därtill hos ekologiska odlare som har denna gödsel som enda näringskälla för sina växter.

Inte undra på, att Svensk Växtkraft på Gryta har stor tillströmning av besökare, som vill lära sig metoderna!

Energi från Salix vid Kraftvärmeverket

Värme och el till hushållen i Västerås kommer med fjärrleverans från Kraftvärmeverket. Där används olika utgångsmaterial för att producera energi, varvid tekniken förbättrats med åren till att bli mer och mer miljövänlig. Den senaste utvecklingen pekar mot sopförbränning, men vid Partnerskapsgruppens besök gjorde representanter för projektet Salix i Mälardalen en presentation av arbetet med att få fram tillräckliga mängder Salix för Kraftvärmeverkets behov från lantbruken i regionen.

De senare årens diskussion om väderförsämringar och sinande oljekällor har skapat nytt intresse för produktion av Salix. Intressenter finns, men de tidigare försöken att odla stora mängder Salix och sedan skörda och torka materialet

har inneburit mycket arbete. Bolaget Farmarenergi i Mälardalen har lyckats få fram medel för konstruktionsarbetet till en skördemaskin och nu finns det en lösning på väg: en skördare som klipper och buntar Salix. Buntarna kan ligga kvar i travar utomhus och torka och därmed kan leveranserna bli större och pålitligare. Nu medverkar värmeverket i arbetet med att få fram Salix motsvarande 4000 hektars odling från Farmarenergi och andra. Kraftvärmeverket behöver mycket material och det bör inte ha mer än 30% fukttinnehåll. Detta har varit svårlöst, med små och oregelbundna leveranser, bundna till skördetiden för Salix, oktober till mars. Klimatet har givit bottenlösa åkrar och mycket fuktigt material de senaste åren, så Farmarenergi hoppas mycket på skördaren. Denna maskin kommer också att vara förutsättningen för att det blir lönsamhet i odlingen av Salix hos lantbrukarna i Mälardalen.

Partnerskapsgruppens möte med besök på Svensk Växtkraft och Kraftvärmeverket innehöll också ett möte med dagordning och avstämning av ekonomi osv. Som en av deltagarna beklagar jag mycket, att de mycket intressanta och hoppingsgivande besöken endast lockade halva Partnerskapsgruppen att delta.

Ing-Britt Klang, red.

Sommaren i Kungs-Barkarö 2012

Sedan U-Svängen rapporterade om iläggning av bryggorna i hållande regn hos Kungs-Barkarö Intresseförening, har sommaren medfört en hel del händelser i föreningen:

Vid Kungs-Barkarö kyrka röjdes stigen från kyrkan upp och bänkarna som bekostades av Sparbanksmiljonerna placerades vid cykelvägen och vid kyrkan tillsvidare.

Föreningen har lyckats åstadkomma skydd för ugglornas habitat vid Åsta genom att vinna tvisten med Uppsala Akademi. Ugglorna blir kvar och människorna får behålla skogen!

Litet mera osäkert resultat väntar i tvisten med Trafikverket om landsvägens utformning. Så snart beslutet tagits i Borlänge, kommer föreningen att ligga på med överklagande. Uppdrag granskning, Aftonbladet och Expressen har fått besked om kampen.

Föreningens medlemmar har deltagit i olika arrangemang tillsammans med kyrkan, t ex en lyckad "lilla midsommarfest", medverkan vid helgsmålsringning med musik, recitation och kaffe samt en vandring längs Jägaråsen med valfriit husdjur.

Rapporterade gjorde Britt-Marie Häggkvist Back, föreningens sekreterare.

Jädersbruksdagarna 2012

Årets Jädersbruksdag var ett litet jubileum då vi genomförde evenemanget för 15:e gången. Tema Brandbilar med fina brandbilar från Köping och Simonstorp lockade besökarna liksom 50-talet knallar med ett fint utbud av allehanda hantverk och gott att äta.

Minijärnväg och bålssäkning var populära aktiviteter för barnen medan gubbarna föredrog maskiner, motorcyklar och ett stort utbud av traktorer.

Smedjan som markerar platsen där allt började år 1551 öppnades för första gången och vi fick se våra smeder i aktion med hammare och städ.

"Galleri Jan-Olof" ställde ut helt makalöst fina målningar av traktorer och andra fordon.

Museet i den gamla Kraftstationen var välbesökt och här känner vi verkligen historiens vingslag genom alla gamla föremål som visar ett urval av det som tillverkats vid Jädersbruk.

Janne "Loffe" Carlsson agerade dragplåster och lockade till många skratt under söndagens uppträdande och fantastiska cirka 4500 människor möttes och trivdes under två fina dagar vid Jädersbruk. Väl mött nästa år önskar Jädersbruksvänner genom

Jan Larsson, text och foto

Nickebo skola går vidare

SAMARBETE HAR GJORT DETTA!

När Kommunstyrelsen i Norberg, hemkommun för Nickebo skola, beslöt stänga verksamheten där under förra året, uppstod en rörelse bland dem som drabbades av beslutet. Man önskade behålla förskolan, ha verksamhet i den renoverade och fina gamla skolbyggnaden och ville ha sina barn nära omgivande natur i verksamheten.

Hembygdsföreningen, som redan tagit över skolhuset och renoverat delar av det, hade också börjat arbeta på att få till ett godkänt tillagningskök, för att kunna hyra ut lokalerna till olika arrangemang. Nu bildades en ekonomisk förening, Karbenningbygdens Förskola, ett föräldrakooperativ. Information spreds, särskilt till familjer med barn i rätt ålder för att ha behov av en lokal förskola. Snart hade tillräckligt många familjer anmält intresse och efter ett drygt arbete kunde föreningen jubla över ett besked från Norbergs kommun, att förskolan fick börja sin verksamhet från och med den 1 augusti i år.

Idag kan en nöjd Karolina Werner-Hakso meddela, att verksamheten är i gång. 16 barn mellan ett och fem år är inskrivna och fem personer är anställda, varav en köksansvarig. "Vi har redan börjat arbeta med vår egen pedagogiska profil och bygger upp barnens intresse för maten, var den kommer ifrån och hur man tillagar den, inomhus och utomhus. Vi använder naturligtvis den sköna omgivningen runt skolhuset och vistas mycket utomhus om dagarna. Vi arbetar med att ge barnen en helhetsbild av den stora och lilla världen!"

Karolina Werner-Hakso vill särskilt betona de engagerade föräldrarnas samarbete och allt de åstadkommit med detta. Sannerligen ett gott exempel för andra föräldragrupper i länet!

Alla åldrar kom för att delta i informationen

VIKTIG INFORMATION!

Nästa bredbandsinformation sker i Virsbo, Surahammars kommun, den 15 oktober. Den 13 november kommer ännu en, men till detta tillfälle har ännu ingen lokal bokats.

Håll utkik efter annons eller ring till: Monika Lindkvist på kansliet, mobil 070-238 59 90

INFORMATION OM BREDBAND I BADELUNDA

Monika Lindkvist kollar närvaron

Kvällens nyckelfigurer

Mer än 40 personer deltog intresserat vid det informationsmöte om bredband på landsbygden som hölls härom kvällen i Badelunda kyrkskola utanför Västerås. Mötet ordnades av Länsbyggerådet i Västmanland och Länsstyrelsen i Västmanland, de två organisationer som tagit initiativet till en serie med möten i varje kommun i Västmanland.

Minnesgoda läsare minns säker vårt reportage om det stora arbete som hembygdsföreningen här lagt ner på renovering av skolan och hur många som deltar i den vardagliga verksamheten. Nu kunde besökarna njuta av en nyrenoverad mötessal, som under sommarhalvåret också – bara som ett exempel – öppnat för 24 bröllopsfester.

Monica Lindkvist, Länsbyggerådets organisatör för mötesserien, öppnade och välkomnade lyssnare och talare samt gav ordet till Mats Erixon från Stiftelsen Folkets Hubb. Mats höll en ingående och intressant redovisning, med raka pekfinger på möjligheterna och fällorna för dem, som vill medverka till nedläggning av bredband i de områden som inte intresserar marknaden. Han har lång och omfattande erfarenhet av frågorna och betonade från början, att dagens ämne först och främst handlar om samverkan och att ingen skulle falla för information som handlar om hur bra mobilt bredband är. Hans rundfråga till lyssnarna gav vid handen, att de flesta önskade ett väl fungerande internet, TV och telefoni. Dessutom ville många kunna arbeta på distans, men också kunna ordna mottagning av filmer och teater i en gemensam lokal eller få samhällsservice via nätet. Beträffande samhällsservice påpekade Mats, att kommunen borde vara mycket intresserad av att få ut sin information och därför stötta en grupp som ville inleda arbetet med fibernät.

Mats Erixon

Mats Erixon påpekade, att det ofta blir billigare att ta initiativ och bilda en förening för installation av fibernät och att det är dags att gå tillbaka till forna dagars idéer om föreningar och samverkan. Ta ett eget beslut och dra igång. Bara där kan beslutet fattas och genomföras. Man bör också ha i tankarna att både statlig och kommunal service minskar stadigt. Detta kan motas med fibernät och servicepunkter.

Ett bra exempel

Mats från Anunds samfällighetsförening kunde rapportera om just det arbetssätt som Mats Erixon beskrivit. Här bildade man en styrelse i samband med att Mälarenergi byggde ut sitt nät till Tortuna. Med styrelse och stadgar hade man mandat att bygga vidare ut i bygden, 3800 meter för att vara exakt.

Mats berättar om förberedelser för grävandet just i det aktuella området, som är fullt av historiska lämningar, som kräver arkeologiska och dyra utgrävningar innan man kan börja gräva för kabel. I efterhand rekommenderar han blivande föreningar att inte göra allt förberedande jobb själva, utan ta kontakt med någon sakkunnig eller operatör först. Men han hävdar också att det hårda arbetet skaffat bygden ett bra nät, som de själva äger och bestämmer över, något som gjort dem mycket nöjda och stolta.

Länsstyrelsen har bakgrunden

Maarit Nurkkala redovisade fakta om situationen i Västerås kommun per bild och med egna kommentarer. Som väntat, visade kartorna tätast förekomst av fibernät i de större tätorterna och att många har långt till närmaste anslutningspunkt. Andra exempel: 20 telestationer i länet har ingen fiberuppkoppling, vilket ger låg kapacitet, och hälften av befolkningen har tillgång till bredband med endast 50 MBit/s.

Som kommentar meddelar en nyinflyttad Ängsö-bo, att han vid inflyttningen fått besked att kopparnätet ska läggas ner inom kort.

Lasse Eriksson från Länsstyrelsen berättar som komplement att kanalisationsstöd kan fås från Länsstyrelsen och att det finns 10 miljoner kronor dessutom, som hela länet kan söka via Post- & Telestyrelsen. Då måste man skapa en förening och göra en kostnadsuppskattning och ta med sig detta till Länsstyrelsen först. Lasse Eriksson nämner, att det

finns riktlinjer för vad dessa arbeten får kosta och att man måste skaffa uppgifter från flera leverantörer innan man får fram sin kostnad för arbetet.

Mats Thorburn, Leader Norra Mälarstranden, berättar om vilket stöd Leader kan ge till detta inledande arbete. Han har själv en tjänst som speciell stödperson för alla med funderingar på fibernät och bredband och kunde berätta, att Västerås stad just nu arbetar med budget för stöd till dessa utvecklingskostnader. Men Mats betonar också vikten av att man bildar en förening, som inledning till detta kanske en arbetsgrupp, och sedan kan man kalla Mats till ett möte för stöd och tips.

Och nu?

Som avslutning sammanfattar Monica från Länsbyggerådets om vad man därför från kan bidra med i det stora arbetet att få fram samarbetsgrupper med avsikten att förbättra glasfibernätet i länet. Länsbyggerådets har ett mycket stort kontaktnät över länet och kan hjälpa till med att skaffa kontakter och information från många håll. Coompanion i Västmanland måste också nämnas som en viktig och effektiv partner i dessa frågor.

Hon påminner också om Länsbyggerådets tidning U-Svängen, som innehåller många exempel på hur föreningar och företag eller privatpersoner har kunnat bidra till förändringar i sin bygd. Föreningar och grupper kan anmäla sig som mottagare av pappersex av tidningen, men också ta kontakt och få ett pdf-ex via mail, med tillstånd till mångfaldigande.

Representanter för fibernätsgruppen svarar på besökarnas frågor i den gamla skolan

IDÉER OCH STIMULANS PÅ **Landsbygdsriksdagen** I RONNEBY 2012

Fem styrelsemedlemmar från Länsbygderådet i Västmanland deltog i 2012 års landsbygdsriksdag i Blekinge. Den långa resan fram och åter samordnades med deltagarna från Örebro län och Värmlands län i gemensam buss – också detta blev ett kontaktskapande och kunskapsutvecklande inslag i resan. I Ronneby hade riksdagen förlagts till Ronneby Brunn, den gamla kända spa-anläggningen, som idag har nybyggda hotell- och konferensdelar byggda tillsammans med de gamla husen och planteringarna. I de sköna omgivningarna vandrade riksdaysdeltagarna från torsdag kväll till söndag lunch fram och åter mellan seminarier och diskussionsgrupper, scenpresentationer med paneler från olika delar av samhället och intog måltiderna utomhus eller inomhus. Den sista kvällens middag samlade hela 780 sittande

gäster i stora sammanhängande salar i hotellet och serverades vid sittande bord av snabbfotade gänymeder.

Men naturligtvis började hela arrangemanget med brunnsorkester och invigningstal i Brunnsparken på ankomstdagens kväll, följt av buffémiddag i en ganska grön vind och kyla – inget nytt denna sommar! De följande dagarna innehöll väldigt stora mängder information och valmöjligheter, varvid delegaterna från Västmanland hade valt olika erbjudanden, för att skapa maximalt utbyte av besöket. Därför kan Red. endast beskriva sina egna erfarenheter av riksdays utbud.

Från Ronneby till gränsen mot Småland

Samtliga fem kommuner i Blekinge fick

besök av nyfikna och intresserade riksdaysdeltagare.

Den bussresa Red. valde att delta i gick från havskanten och genom lantbruksbygder, lövängar och byar upp till höjderna mot Småland, med mörka barrskogar, lika Västmanlands. Guiden i bussen berättade det viktigaste om varje plats som besöktes och resan varade hela dagen, med lunch hos en nystartad gourmet-restaurang mitt i skogen och avslutande sen middag på ett stort gammalt danspalats med restaurang mitt ute i skogen.

Ett intressant besök gjordes i en nedlagd byskola, numera samlingslokal för Byalaget, som har en mängd aktiviteter på kalendern: temakvällar, promenader och cykelrundor, städ- och fixardagar.

Man engagerar flera byar i området, som har 160 personer boende, därtill fritidsboende. 65 hushåll bor permanent, därav ett 20-tal barnfamiljer. Det finns drygt 30 företag i området och arbetskraften är bosatt här.

Byalaget presenterade sig med ordet "generationssamverkan". Denna samverkan har visade på behovet av att ordna fibernät i hela bygden. Den fiberförening som bildades för arbetet har drivit projektet som ekonomisk förening och beräknar ha det klart under 2013. Man har själva haft kontakterna med myndigheter och kabelföretag, med mycken möda och besvär. Initiativet kom från inflyttade och från yngre familjer med barn. Så snart fibernätet projekterats, fick man ett ökande intresse och många anmälningar med första delen av anslutningsavgiften. Nu ökar intresset för varje dag. "Samverkan" var det!

Såg i gammal kvarn och plastlådor med senaste teknik

Ett stopp visade en nerlagd såg, som byggdes för stordrift under de år då avverkning och efterfrågan var maximal. Men den tomma och tragiska storsågen vägdes upp av besöket på en unik liten såg i grannskapet, tidigare eldriven kvarn. Kvarnen fanns kvar, men hade byggt ut verksamheten med något ovanligt: en såg som helt och hållet inriktat sig på att såga ek. Innehavaren och hans son skötte allt och kunde stolta berättas om köer av kunder, som ville ha ek av alla dimensioner, typer och färgtoner. Särskilt utomlands är intresset stort, eftersom man där fortfarande tycker om tunga ekmöbler. Men också små halv-

fabrikatsbitar levereras, början på prydningssaker eller ljusstakar hos snidare. "Använda sina speciella kunskaper som konkurrensmedel", var det!

Nästa besök gjordes på en fabrik för tillverkning av stora plastlådor, sandlådor, verktyglådor osv. Omkring 4500 lådor per år lämnar fabriken, som växer stadigt. Inne i de fräscha och ljusa fabrikshallarna gjuts lådorna av vakuuminjicerad polyester, ny teknik med resultat förbättrad arbetsmiljö och radikalt minskad belastning på den miljö som omger fabriken. En särskild finess var att locket är korrugerat, vilket ger stabilitet. Dessutom ger gjutningen helt släta ytor, både utanpå och inuti lådorna. För att inte tala om 10 cm höga ben under lådorna, som medger flyttning med truck. Glada färger hade lådorna också, inte bara grönt eller grått! "Utveckla din produkt och tänk nytt" var det!

Älgar som gillar tekakor och bananer

En vanlig lantbrukare med skötsel av skog och odlingsytor fick idén till utveckling av verksamheten när han besökte ett älghägn. Hans egen variant innehåller både älgar och hjortar som lockar tusentals besökare varje år, li-

kså pryllbod och försäljning av viltkött. Kalvarna kommer nyfikna för att se på oss besökare på andra sidan stängslet, men de äldre djuren, allrahelst tjurarna, kommer inte förrän de vet att det är utfordringstid. Djuren äter renfoder, men några av dem har ett sug efter annat, t ex gårdagens tekakor från bageriet eller bananer. Det är en imponerad skara besökare som ser upp mot de magnifika tjurarnas kronor och njuter av de söta yngsta kalvarnas nyfikenhet. En bekant skötare kan gå in i hägnet, men annars är det viktigt att inte tämja djuren. De ska klara av att försörja sig i markerna. Likaså är man noga med att byta kalvar mellan älghägnen i Sverige, så att stammen hålls frisk. "Inte stanna i utvecklingen, sök nya vägar" var det!

Landsbygdsriksdagen och deltagarna

Som en av deltagarna i alla studiebesök, seminarier, arbetsgrupper och informationsstunder kan man inte annat än beundra allt arbete som lagts ner för deltagarna i årets riksdag. Inte minst får man beundra ambitionen att få med de unga eldsjälarna i arbetet och särskilt för miljön.

Länsbyggerådet i Blekinge tillhör Hela Sverige ska leva Region Syd och finns i de fem kommunerna som kommunbyggeråd och ute på bygden arbetar utvecklingsgrupper av alla slag, hembygdsföreningar, idrottsföreningar, föräldrakooperativ och många andra. Under besöket kände Red. en stark beundran för all sjudande verksamhet och vilja till överlevnad ute i bygderna och det smittade förhoppningsvis alla deltagare, både från våra trakter och övriga.

Nästa Landsbygdsriksdag sker i Sandviken 2014. Nu får vi se till att vi kan rapportera fina resultat från våra bredbandsgrupper, som säkert syns runtom på landsbygden då, och från de grupper som bildats under mötesserien om landsbygdsutveckling, Transition Cities!

AGENDA 21 med Vett & Watt

Agenda 21 har sänt Länsbygderådet en inbjudan till att börja arbeta mera aktivt med solenergi och solceller:

Studieförbunden Studieförbundet och ABF kommer också vardera hålla i egna utförarutbildningar.

ABF träff 1: Onsdag 24/10 Västerås
ABF träff 2: Torsdag 22/11 Västerås

Studieförbundet träff 1:
Måndag 5/11 Köping
Studieförbundet träff 2:
Måndag 19/11 Köping

Anmäl dig gärna till en utförarutbildning. Efter godkänd utbildning kan du hålla i Vett & Watt inom din egen organisation, i föreningen, med vännerna eller som konsult för andra företag.

Anmäl till projektledaren:
zandra.camber@fa21.se eller
mobil 070-239 66 53

Meddela gärna mig med tips om personer som kan vara intresserade av cirklar eller bli utförare.

Vett & Watt är nu ett registrerat varumärke som ägs av Förbundet Agenda 21. Var gärna med från början och utveckla konceptet!

Mer info:

Eric Söderberg
Förbundssekreterare
Förbundet Agenda 21
Linslagargränd 3 (postadress 1)
721 30 Västerås
Mobil: 070-247 66 13 (FA21),
070-457 68 22 (Nestor AB)
Tel Kansliet: 0220-395 95
eric.soderberg@fa21.se

Den 12 september bjöd landshövdingen in till seminarium om läget för bredbandsutbyggnaden i Västmanlands län. Kommunfolk från hela länet hade samlats i rikssalen på slottet för att lyssna på talare från PTS och från vår länsstyrelse. Förutsättningarna för satsningarna över landet lades fast 2009, då regeringen tog beslut om en bredbandsstrategi för Sverige, "broadband i världsklass".

Bredbandsseminarium på Västerås slott

Ideella föreningar, byalag och kommuner kan söka stöd för bredbandsprojekt på landsbygden, om ingen kommersiell operatör är intresserad av utbyggnad. Stödet är 50% av investeringen och söks hos Länsstyrelsen. I dagarna har regeringen låtit meddela, att utbyggnadsstödet för landsbygden får ett tillskott av 300 miljoner kronor 2013 och lika mycket under 2014.

PTS lämnade en teknisk beskrivning av möjliga tillvägagångssätt när en kommun eller kommundel beslutat sig för att själva få fram en glasfibrerad kabel till önskad plats. Deras representanter har gjort 25 besök över Sverige med sin information och budskapet är, att vi måste få säkra nät som kan sköta samhällstjänster på ett effektivt sätt över hela landet.

Representanter för Länsstyrelsen fanns på plats och refererade till den sammanställning som de utfört i Västmanland angående förutsättningarna för en utbyggnad, befintlig struktur osv.

Även om många kommunledningar i Västmanland är intresserade av bredband och glasfibrer, behövs ett stort engagemang från allmänheten och från organisationer och föreningar, som redan har ett samarbetsnät, som kan aktiveras. Ett bra sätt att komma igång är att delta i de informationskvällar som ordnas i varje kommun av Länsstyrelsen och Hela Sverige ska levas Länsbygderåd i Västmanland. Informationen om när och var mötet i din kommun sker, annonseras i lokalpressen och sprids på många andra sätt.

Du kan också ta kontakt med Länsbygderådets kanslist Monica Lindkvist på
Tel: 070-238 59 90 eller
E-post: monica.lindkvist@helasverige.se.

För dig som vill ha mer information:
www.lansstyrelsen.se/vastmanland
Sök vidare på fliken "Samhällsplanering & kulturmiljö" sedan vidare till "Bredband".

Drive-in-bio i Virsbo

Med hjälp av en bioskärm av storleken 6x12 meter och en FM-radiofrekvens kunde härom veckan några drivande personer i Folkets Husföreningen, Virsbo IF och Willieboys Car Club erbjuda filmen "Sista natten med gänget" för bilburen publik. Skärmens storlek och tekniken för att få fram ljudet till tittarna avsåg bilburna besökare, men också andra intresserade välkomnades.

Den stora grusplanen hos Virsbo IF fick ett stort antal besökare, även sådana som satt framför storskärmen och lyssnade via högtalare. Arrangörerna ger varandra tacken för att arrangemanget blev lyckat och framhåller att det som kan avsättas från intäkterna naturligtvis skall gå till nya arrangemang till Virsbobornas glädje.

Bra samarbetat till glädje för Virsbo!

Kommunalrådet Lars Andersson inviger cykelleden

Den flitiga läsaren av U-Svängen minns hur Turistföreningen Kulturbygård i Samverkan har arbetat med att anlägga en cykelled på järnvägsbanken från KURJ-tiden. Nu har kommunalrådet i Skinnskatteberg invigt den södra delen av leden. Som skylten visar, har också ryttare tillträde till en del av vägen. Så nu är det bara att utnyttja denna väg och ge sig ut i naturen!

Foto: www.farnaherrgard.se

Årets matentreprenör

Länsförsäkringar Bergslagen och LRF har delat ut sitt pris för att främja matkulturen i Västmanland.

Det blev i år köksmästaren på Färna och Karmansbo herrgårdar, Inga-Lena Eriksson.

Motiveringen för priset var:

"Årets vinnare jobbar år efter år, trots den gängse normen inom branschen att prioritera den ekonomiska vinsten, med att utveckla den kvalitativa vinsten med ett starkt och väl genomtänkt regionalt koncept.

Delar av hennes arbete sköts mer eller mindre som en trosuppfattning, helt ideellt med personliga uppoffringar och långa resor för att åstadkomma önskat resultat: en restaurang i en av länets mest kända herrgårdshotell, med lokal och regional mat på menyn, ett årstidsanpassat koncept, där flexibilitet, skaparglädje och kvalitet är ett signum.

Aldrig kommer det på frågan att servera importerade köttåvaror för att göra livet enklare när tillgången inte motsvarar efterfrågan av regionens egna varor.

Hon gör sitt yttersta för att göra länets och regionens delikatesser åtkomliga och presenterade för sina gäster, som kommer från hela Sverige, på ett inspirerande sätt med entusiasm och glädje som inte går att ta fel på.

Årets pristagare visar med all önskvärd tydlighet att det inte bara går att servera mat från regionen utan att det också är kvalitativt och ekonomiskt lönsamt!"

(Texten från myNewsdesk)

ROT-FAKTA

Du kan, som bekant, göra avdrag för halva arbetskostnaden för arbeten i bostadshus eller fritidshus, avlopp, bergvärme, ledningar eller dränering.

Men om du har behov av renovering av ditt gamla hus på landet, kan du söka bidrag för byggnadsvård från Länsstyrelsen. Bidrag ges för skillnaden mellan att jobba med ett nytt hus och att göra ett gammalt hus bättre och kan bestå av upp till 90 % av merkostnaden.

Likå kan Länsstyrelsen och Jordbruksverket ge bidrag för den som tar hand om kulturhistoriskt värdefulla delar av landskapet, som vårdträd, gamla murar och husgrunder, kallkällor och åkerholmar.

Skulle du vara intresserad av att börja småskalig produktion av solel, måste installationen vara klar före den 31 december i år. Stödet avser nätslutna solceller till 45% av installationskostnaden.

Bara att börja!

Länsbygderådets styrelse 2012

Ordförande**Anders Johansson**

Lungers handel
732 91 Arboga
0589-531 10, 070-235 94 98
anders@coompanion.se

Ann-Marie Karlberg

Barkarövägen 14
736 93 Kungsör
0221-301 22, 073-954 80 24
ann-marie.karlberg@hotmail.com

Kassör**Nils-Gunnar Nilsson**

Rikshusvägen 1 A
722 33 Västerås
021-604 58, 073-638 10 78
nigun44@gmail.com

Marlene Carlsson

Kolmilevägen 15
739 31 Skinnskatteberg
0222-103 05, 070-285 54 63
marlene.carlsson@skinnskatteberg.se

Sekreterare**Ing-Britt Klang**

Åsgatan 4B
724 63 Västerås
021-41 67 70, 073-999 33 69
ingbrittolasse@bredband2.com

Helen Fahlin

Korsbacksvägen 17
737 91 Fagersta
0223-532 73, 070-511 14 38
helen.fahlin@hotmail.com

Inge Larsson

Kvarnäingsvägen 10
730 61 Virsbo
0223-344 20, 070-665 45 43
virsboinge@telia.com

Per Gunnarsson

Gustafsberg, Dingtuna
724 75 Västerås
021-550 12, 070-610 80 49
per.gunnarsson@ltv.se

Mats Andersson

Högfors 10 B
738 92 Norberg
0223-600 51, 070-641 11 71
mats.karbenning@hotmail.com

Per-Olof Graaf

Lingongatan 12
733 37 Sala
0224-261 70, 070-268 22 92
p.graaf@telia.com

Ansvarig utgivare av U-Svängen: Lbr:s ordförande Anders Johansson

Skickas till länets ca 110 lokala utvecklingsgrupper, kommunala tjänstemän, turisttbyråer, organisationer som Coompanion, LRF, ALMI med flera samt myndigheter som Länsstyrelsen och Landstinget.

Hör av Dig!

Utnyttja möjligheten att berätta om din förening!
Vad jobbar ni med? Hur kom ni igång? Planer?
"Ingen kan skriva" säger ni — bara ring eller maila
till Ing-Britt Klang, så får ni hjälp med att berätta!
Alla kontaktmöjligheter vid Ing-Britts bild här
ovanför!

NYTT!

Kontakt och stöd för våra föreningar
finns nu också genom:
Monica Lindkvist
Tel: 070-238 59 90
E-post: monica.lindkvist@helasverige.se

Postadress:

**Hela Sverige ska leva/
Länsbygderådet i Västmanland**
c/o Ing-Britt Klang
Åsgatan 4B
724 63 Västerås